

Літаратурная старонка (468)

На абмежку

Яна недзе ёсць

Кажуць, бескарыслівыя толькі дзеці. Як бы не так. Мы нараджаемся з імкненнем да асабістай выгады. Такі прыныцы прыроды. І сысуны не выключэнне. Я — пуп зямлі. Одум прыходзіць з гадамі.

Мой унук Эрнік, першы кавалер дзіцячага садка, закахаўся ў суседку, вучаніцу першага класа. Закахаўся безнадзейна. Старшая на два гады суседка не хоча бавіцца з ім.

— Што рабіць? — распачае малы.

— Кінь задаваку, — стараюся вывесці яго з хлапечай хандры. — Вунь, у пясочніцы, колькі харошых дзяўчатак. Выбірай. Кожная — прыгажэйшая за тую...

— Няма нідзе прыгажэйшай! — з плачам і кулакамі кідаецца на мяне.

Малайчына! Умееш пастаяць за свой ідэал. Палагоджваю канфлікт пакаленняў:

— Тады мусіш чымсьці спадабацца ёй, — кажу.

— Але чым? — бездапаможна раскладае рукі.

Каб я ведаў густ тваёй абранніцы! Але не ведаю. Застаецца універсальная слабасць — ласункі. Таму і кажу:

— Паспрабуй прываражыць цукеркамі.

— Ідэя! — уцешыўся ўнук. Схапіў пачак „каровак“ і пабег на двор.

Вярнуўся з маркотнай мінай:

— Цукеркі з’ела, а бавіцца не хоча. Значыць, прычына глыбейшая, дзяўчынка не шалахвостка, кіруецца дзельнымі разлікам.

Было лета і я меў водпуск. Ужо старэў, не цягнулі ні горы, ні мора. Нават Памора, крышталёвая казка Аўгустоўскага паазер’я, мая прывольная Яввягія, не вабіла. А водпуску многа, адрабляю неадпачытае з мінулых гадоў. Паеду над Нараў, у Плёскі: якраз выдавец заснаваў там фірмавы летнік. Галоўнае — блізка. Узяў з сабою дачку і ўнука: хай астыне хлопец ад непрыступнай суседкі. Але не паспелі мы асвоіць вакацыйную хатку, як прыбягае Эрнік з нечаканай навінай:

— Яна тут!..

Суседнічалі з дзіцячым лагерам. У ім і высачыў унук сваю багіню.

— Пайшла на рэчку купацца, — кажа. — Ідзем падглядаць, — цягне за руку.

Што ж, ідзем. Тупаем да купальні дзікім, зарослым кустамі берагам Нарава. Бераг абрывісты, унук гарачыцца, баюся, каб не зваліўся ў раку. І прыходзіць у голаў блазенская думка. Моцна трымаючы гарцуна, кажу:

— Вось зараз вазьму і скокну ў раку.

— І што будзе? — цікавіцца ён.

— Утаплюся.

Думаў, што пасля такой заявы Эрнік пачне адводзіць мяне ад самагубнага ўчынку:

— Не рабі гэтага, як жа мы застаемся без цябе?

Бачыў і прымірэнчы варыянт:

— Давай спярша паназіраем за Ёю, тады разам і бухнемся ў вір.

Тое, што пачуў, зусім збіла мяне з трупы:

— А хто завядзе мяне да мамы!? — жахнуўся ўнук. „Я“ ўскочыла на пуп. Забыў нават куды ішоў.

Зрабілася на душы сумна: не шкадуе дзеда. Хочаш тапіцца — твая справа, але перад гэтай паказухай адвядзі мяне да мамы. Ну, але тут мая віна, не трэба было ставіць хлопца ў дурное становішча.

На сямейных адносінах эпізод з „Я“ не згуляў адмоўнай ролі, а ўнук неўзабаве сагрэў маю пасмутную душу гарачым цяплом. Скончылася лета ў Плёсках, а адпачынкавыя хвасты не адроблены. Нудна сядзець у хаце, схаджу ў рэдакцыю. Унук ідзе са мною. А па дарозе міжнародная кнігарня. Ніколі яе не прамянаю. Зойдзем, паглядзім навінкі. У сярэдзіне многа наведвальнікаў. Прабіраюся да беларускай паліцы. Па абложках бачу, прыйшло добрае папаўненне. Пастой, Эрнік, а я пагартаю. Калі адарваўся ад паліцы, абліўся халодным потам: няма Эрніка! Пытаюся ў прадаўшчыцы, ці не бачыла пяцігадовага хлопчыка. Выйшаў з нейкім дзядзькам, кажа. Непрытомны ад жаху, выбягаю на вуліцу. Ні дзядзькі, ні Эрніка. Кідаюся то ў адзін, то ў другі бок, заглядаю ў пад’езды суседніх дамоў. Нідзе няма. Нявед чаго брыду ў кірунку рэдакцыі. Што скажу Веры? А што дачэ?!! Расступіся зямля, стрымгалоў кувяркнуйся б у збаўчую бездань. Але зямля цвёрдая, а ногі з кожным крокам мякчэюць. Куды я іду?..

Ажно насупраць чырвонага касцёла — цуд: Эрнік цягне за руку Веру, паганяе яе, аж змакрэў чубок на ўзбуджаным тварыку. Яшчэ мяне не бачаць.

— Эрнік! — задыхаюся ад шчасця.

Эрнік спыніўся. Утаропіўся ў мяне, як у прывід. Мой залаты хлопчык!

Што здарылася? Спрацавалі роднасныя імпульсы. Унучак у набітай кнігалюбама кнігарні менш цікавіўся дзіцячымі кніжкам, каля якіх я яго паставіў, чым людзьмі. І спіна аднаго вялікалюдзі, што праціскалася ў цесныя дзверы на вуліцу, выдалася яму дзедавай, і ён падаўся следам. Выйшаў на тратуар, а дзед як растварыўся. І хлопец папёр у рэдакцыю. Прапаў дзед! Схапіў бабульку за руку — і бягом, вярнуўся дзеда!

А што з багіняй? Упадабаў другую — дзяўчыну з кардонкі Lego:

— Падрасну, паеду шукаць яе, — прызнаўся. — Ну, бо недзе ж яна павінна быць.

— А як жа ты знойдзеш яе? Свет такі вялікі.

— Вазьму з сабою Lego і буду прыглядацца да дзяўчат.

А колькі год маляванка бадзеецца па зямным шарыку? Мо ўжо ператварылася ў Бабу-Ягу і толькі расстаўляе пасткі на Чырвоную Шапачку? Гэта ўнука не цікавіла. Не цікавіў яго і тэрмін адысеі, на які ў радасным азарэнні прызначыў сябе. Яна недзе ёсць. І яна чакае мяне. І я знайду яе.

У мроі вочы заштораны.

Георгій ВАЛКАВЫЦКІ

Дэбют

Ірэна КУЛІК нарадзілася 15 лютага 1982 г. у вёсцы Тафілаўцы. Закончыла Пачатковую школу ў Дубічах-Царкоўных. Зараз вучыцца ў другім класе ІІ Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы. Дэбютавала ў „Зорцы“ („Ніва“ н-р 52 ад 24.12.1995 г.) артыкулам „Дом маіх мараў“. Двойчы ўдзельнічала ў конкурсе беларускай паэзіі і прозы. Творы Ірэны друкаваліся ў зборніках „Плыву морам майго жыцця“ (1997) і „Зноў чуеш словы“ (1998).

* * *

Хачу плакаць
— яшчэ надзея
Хачу ўцякаць
— яшчэ вера
Хачу марыць
— зноў рэчаіснасць
Хачу кахаць
— ужо не магу...

* * *

Бегаю па дрэвах,
Ганяю вецер...
Бачыш!
Апускаеш вочы
Ляжу на хмарцы,
датыкаю сонца...
Хаваешся!
Гоніш ноч...
Спяваю абьякава,
У хоры кветак...
Не слухаеш!
Уцякаеш хутка...
Плыву лёгка,
Па зялёным лузе...
Бачыш!
Нічога не разумеш...

* * *

Гляджу на сонца
Быццам дзіця
Хаджу без мэты
Па цёплым снезе
Шукаю дзвярэй
Цёмнай адзіноты
Кранаю зямлю
Непатрэбнымі думкамі
Падаю марна
У бездань
жыцця

* * *

Я — быццам цяжкая хмара
Ты — як сонца халоднае
Прысланяю неба
Уцякаеш

* * *

Малюся слязамі
Стаю пакорна
Спіскаю свечку
Ізноў малюся...

Іаланта КАБЗАР
* * *

Увесь дзень нікога не было
На мяжы жыцця і смерці
Цішыня густым змрокам
Абляпіла вейкі Муз
І ўкалыхаў вецер
Закасцянелае
У крыштальных слоў
Чаканне

Міра ЛУКША
Лес

Мае дрэвы
не ў самоце
растуць
за мяне
там
дзе я іх
пасадзіла
дзіцячай жменькай

Барыс РУСКО
Вопыт

Цаню
адну пару дня
і адну пару года,
і адну пару жыцця
чалавека.
Рэфэрэндуму
не аб’яўляю.
Найцэнны
сонца бляск —
і вачэй,
і кветак —
пра думку іншых
пытання не мушу.
На гэтай ніве
збіраю выключна
спелыя зёлкі.